

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

511

Vragen van het lid **Ephraïm** (Groep Van Haga) aan de Minister van Financiën over «*Begroting Kaag niet verantwoord*» (ingezonden 7 oktober 2022).

Antwoord van Minister **Kaag** (Financiën) (ontvangen 31 oktober 2022).

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Begroting Kaag niet verantwoord» van de Business Nieuws Radio (BNR)?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2 en 3

Wat is uw reactie op hoogleraar Economie en Overheidsfinanciën Bas Jacobs die stelt dat het zoeken naar dekking van het miljardengat in de begroting, naar schatting 10 tot 40 miljard euro, onverantwoord is? Hoe groot is het gat?

Antwoord 2 en 3

Het zijn ongekende tijden, die vragen om onconventionele maatregelen. De overheid vervult hier haar rol als vangnet, om te zorgen dat mensen zich niet diep in schulden hoeven te steken om de energierekening te betalen. Het risico van stijgende energieprijzen nemen we als staat over om burgers meer zekerheid te geven. Hier hoort bij dat er dan onzekerheid ontstaat op de begroting. Deze onzekerheid acht ik verantwoord gezien de omstandigheden. Ik zie dus in dat we ongekend grote maatregelen nemen. De raming van de energieprijzen is zeer onzeker. Daarom heb ik in de brief van 4 oktober² ook een bandbreedte genoemd van de mogelijke budgettaire gevolgen. Voor de verwerking in de begroting gaan we uit van de cijfers uit de MEV. De kosten worden op basis van deze raming geschat op 2,6 miljard voor 2022 en 11,2 miljard voor 2023. De Minister voor Klimaat en Energie zal een nota van wijziging naar het parlement sturen ten behoeve van de budgettaire verwerking van de voorgenomen maatregelen in de ontwerpbegroting 2023.

¹ Remy Kock. 6 oktober 2022. Economist: «Begroting Kaag niet verantwoord». BNR. <https://www.bnr.nl/nieuws/politiek/10490580/econoom-begroting-kaag-niet-verantwoord>.

² Bijlage bij Kamerstuk 2022Z18486

De incidentele suppletoire begroting ten aanzien van maatregelen met ingang van 2022 is reeds verzonden aan uw Kamer.

We hebben bij de Miljoenennota een pakket van maatregelen aangekondigd met budgettaire omvang van ca. 17 miljard euro, waarvoor grosso modo dekking is gevonden. Hiervan vervalt de maatregel verlaging energielasting ter hoogte van 5,4 miljard euro, omdat deze wordt ingezet als dekking voor de maatregelen aangekondigd in de brieven van 4 oktober. Hoe groot de resterende dekkingsopgave is, zal moeten blijken uit hoe de energieprijzen zich gaan ontwikkelen. Hierbij zal ook de ontwikkeling van de gasbaten, de solidariteitsheffing en de inframarginale heffing worden betrokken.

Over de aanvullende dekking wordt besloten in het voorjaar. Deze dekking is niet alleen belangrijk vanuit het perspectief van beheersing van de overheidsfinanciën, maar ook om als overheid de inflatie niet verder aan te wakkeren.

Vraag 4

Kunt u bevestigen dat ambtenaren van het Ministerie van Financiën tegen de hoogleraar gezegd hebben dat de situatie op het Ministerie «chaotisch» is?

Antwoord 4

In algemene zin geldt dat we ons al enige tijd in een uitzonderlijke tijd bevinden. Na de coronapandemie volgde de oorlog in Oekraïne, met als gevolg de sterke en onvoorziene stijging van energieprijzen. Dit heeft ook zijn weerslag op de besluitvorming rond de begroting, die veel hectischer is geweest dan je in normale tijden mag verwachten.

Vraag 5

Hoe gaat u ervoor zorgen dat het Centraal Planbureau (CPB) weer in staat gesteld wordt om te controleren of de uitgaven onder de begrotingskaders blijven?

Antwoord 5

Het CPB wordt voorzien van alle informatie over de uitgaven en inkomsten van het kabinet. Wel is het zo dat het kabinet tot op het laatst mogelijke moment heeft gezocht naar mogelijkheden om toch nog compensatie te kunnen bieden aan huishoudens voor 2022 en om een prijsplafond in te stellen voor 2023. Hierdoor is afgeweken van het reguliere begrotingsproces. In deze uitzonderlijke situatie achtte het kabinet het echter van groter belang om alle mogelijkheden te benutten om huishoudens te behoeden voor energiearmoede. Uiteraard vindt het kabinet een ordentelijk begrotingsproces wel belangrijk en zal het zich inspannen om hier ook weer naar terug te gaan.

Vraag 6

Heeft het CPB een waarschuwing gegeven aan het Ministerie van Financiën?

Antwoord 6

Het CPB heeft geen waarschuwing afgegeven. Er is goed overleg tussen het CPB en het ministerie waarbij algehele macro-economische omstandigheden en beleid worden besproken. Uiteindelijk heeft het kabinet besloten tot het pakket aan maatregelen.

Vraag 7 en 8

Deelt u de mening dat door de opeenstapeling van pakketten het overzicht volledig weg lijkt te zijn?

Kunt u ons een duidelijk overzicht verschaffen van de toegezegde pakketten en de budgettaire gevolgen daarvan?

Antwoord 7 en 8

Ik deel die mening niet. Als onderdeel van de beantwoording zijn de tabellen met het overzicht van de maatregelen die het kabinet heeft getroffen als gevolg van de stijgende energieprijzen opgenomen. Deze maatregelen zijn onderdeel van de verschillende koopkrachtpakketten sinds Startnota 2022.

Vraag 9

Het begrotingstekort gaat richting de vijf procent van het bbp. Hoe zorgelijk vindt u dit?

Antwoord 9

Het geraamde begrotingstekort bij Miljoenennota voor 2023 is 3% bbp. Dit cijfer is nog exclusief de maatregelen van het APB-pakket, maar het kabinet besluit in het voorjaar over de dekking van deze maatregelen.

Vraag 10

Waar ligt voor u de grens wat betreft het begrotingstekort?

Antwoord 10

In het trendmatig begrotingsbeleid, waar het kabinet van uitgaat, vindt geen sturing plaats op het EMU-saldo. Budgettaire beheersing vindt plaats door de in het coalitieakkoord vastgelegde financiële kaders te handhaven. Hieraan geeft het kabinet invulling door in het voorjaar te besluiten over dekking van de maatregelen.

Budgettaire verwerking APB (Kamerstuk 2022D39440)

in miljoenen euro, plus = saldooverslechterend	2022	2025	2026	2027	struc
Tijdelijk tariefplafond en dekking					
Prijsp plafond 2022	2.600	0	0	0	0
Prijsp plafond 2023	0	0	0	0	0
Dekking uit energiebelasting miljoenennotapakket	0	0	0	0	0
Dekking uit nieuwe solidariteitsheffing	- 1.500	0	0	0	0
Dekking uit nieuwe inframarginale heffing	0	0	0	0	0
MKB-EZK					
Te onderzoeken subsidie energie-intensief MKB	PM	0	0	0	0
Flankerendbeleid SZW					
Diverse subsidies o.a. schuldhulpverlening en jeugd	5	0	0	0	0
Dekking SZW	- 5	0	0	0	0
Bijzondere bijstand studenten					
Bijzondere bijstand studenten	35	0	0	0	0
Dekking SZW en OCW	- 35	0	0	0	0
Energietoelage					
Energietoelage in 2022	500	0	0	0	0
Moties AFB					
WKR	0	0	0	0	0
Westerscheldetunnel (140 mln. t/m 2029)	0	28	28	28	0
Dekking NGF	0	- 28	- 28	- 28	0
Schoollunches	0	0	0	0	0
Dekking OCW	0	0	0	0	0
Totaal	PM+1.600	0	0	0	0
Augustusbesluitvorming (Kamerstuk 36 200, Nr. 1)					
in miljoenen euro, plus = saldooverslechterend	2022	2025	2026	2027	struc
Incidentele pakket koopkracht					
Verlaging energiebelasting	0	0	0	0	0
Noodfonds betalingsachterstanden	0	0	0	0	0
Uitstel schuif energiebelasting naar 2024	0	0	0	0	0
Energietoelage (1.300 euro)	0	0	0	0	0
Eenmalige verhoging zorgtoelage	0	0	0	0	0
Enveloppe armoede en schuld	50	0	0	0	0
Inkomensafhankelijk huurverlaging 1/7	0	0	0	0	0
Verhogen beurs uitwonenden	0	37	93	113	0
Intensivering Nationaal Isolatieprogramma	0	0	0	0	0
Maatregel brandstofaccijns	0	0	0	0	0
Structureel pakket	111	3.220	3.098	3.087	3.174
Verhoging MWL	22	863	833	811	532
IOAOW verlagen 2023, afschaffen 2025	0	0	0	0	0
Verhoging huurtoelage met 203 euro	25	325	325	325	325
Kindgebonden budget	65	248	134	133	100
Kinderopvangtoelage naar 96%	0	80	102	113	113
Arbeidskorting	0	500	500	500	500
Verlaging tarief eerste schijf IB	0	700	700	700	1.000
Investering MKB	0	500	500	500	600
Caribisch NL	0	4	4	4	4
Dekkingsmaatregelen	- 2.939	- 4.568	- 4.510	- 4.211	- 3.347
Gasbaten (excl. Norg en mijnbouwheffing)	- 2.470	- 919	- 385	- 35	- 35
Mijnbouwheffing	0	- 52	0	0	0
SDE meevaller kolencentrales	- 500	0	0	0	0

Budgettaire verwerking APB (Kamerstuk 2022D39440)

in miljoenen euro, plus = saldooverslechterend	2022	2025	2026	2027	struc
Versnel afbouwen zelfstandigenaftrek	0	- 518	- 688	- 598	- 89
Afschaffen doelmatigheidsmarge	0	- 505	- 487	- 468	- 189
Verhoge lage vpb-tarief naar 19%	0	- 1.528	- 1.529	- 1.530	- 1.549
Box 3: verhogen tarief & HHV	0	- 350	- 350	- 350	- 350
Aanpak constructies & fiscale regelingen	0	- 250	- 400	- 550	- 550
Aftoppen giftenaftrek ANBI-constructies	0	- 30	- 40	- 50	- 50
Afschaffen FBI vastgoed	0	- 54	- 54	- 54	- 54
Verhogen overdrachtsbelasting tot 10,4%	0	- 130	- 130	- 130	- 130
Resterend overschot inkomstenkader	31	- 232	- 447	- 446	- 351
Uitgabenbeeld augustus	- 2.578	1.496	1.022	- 445	635
Rente	383	1.015	1.071	1.071	1.071
Asiel	183	176	184	182	168
Medeoverheden	0	0	1.100	0	0
Uitvoerinsinformatie SZW en VWS	- 937	- 312	- 381	- 433	- 438
Taakstellende onderuitputting	- 2.100	0	0	0	0
Kasschuiven	41	713	- 855	- 1.153	0
Overigen	- 148	- 96	- 97	- 113	- 166
Totaal	- 5.356	184	- 297	- 1.456	462
Verhoging energietoeslag (Kamerstuk 36 057, Nr. 3)					
in miljoenen euro, plus = saldooverslechterend	2022	2025	2026	2027	struc
Verhoging energietoeslag van 800 naar 1.300 euro	550	0	0	0	0
Voorjaarsnota (Kamerstuk 36 120, Nr. 1)					
in miljoenen euro, plus = saldooverslechterend	2022	2025	2026	2027	struc
Vpb pillar 2 den dekking (+ = tekort)	0	0	0	0	0
VPB (te dekken buiten Pillar 2)	0	0	0	0	0
BPV: verlagen schijfgrens naar 200.000	0	0	0	0	0
Box 3 (+ = tekort)	2.825	- 2.606	- 2.636	- 2.624	- 2.461
Box 3 bezwaarmakers kosten lastenkant	2.800	0	0	0	0
Box 3 bezwaarmakers kosten uitgavenkant	25	0	0	0	0
Box 3 verhoging HVV terugdraaien	0	- 300	- 300	- 300	- 300
Box 2: twee schijven 26% en 29,5% per 2024*	0	- 70	- 70	- 70	- 70
Box 2: doelmatigheidsmarge van 25% naar 15%	0	- 281	- 260	- 248	- 85
Box 2 en 3: Afbouw AHK met verzamelinkomen	0	- 325	- 325	- 325	- 325
30%-regeling beperken tot Balkenende norm	0	- 34	- 85	- 85	- 85
VPB: restant verlagen schijfgrens naar 200.000	0	- 1.271	- 1.271	- 1.271	- 1.271
Algemeen tarief overdrachtsbelasting van 9% naar 10%	0	- 325	- 325	- 325	- 325
AOW koppeling 7,5% (+ = tekort)	0	436	500	530	530
AOW koppeling 7,5%	0	2.251	2.306	2.362	2.362
Afschaffen IOAOW	0	- 1.077	- 1.102	- 1.128	- 1.128
Terugdraaien verhoging ouderenkorting	0	- 618	- 618	- 618	- 618
Afschaffen Fiscale oudedagsreserve (FOR)	0	- 120	- 86	- 86	- 86
Defensie (+ = tekort)	- 148	1.749	1.332	1.302	1.693
Defensie 2% in 2024 en 2025 en struc 2,4 mld.	0	2.405	2.405	2.405	2.405
Toerekenen Defensie	0	- 200	- 200	- 200	- 200
Maatschappelijke diensttijd overhevelen naar Defensie	0	- 205	- 205	- 205	- 205
Indexatie CA-middelen tranche 2022	- 136	- 649	- 668	- 698	- 307
Indicatief accres effect	- 12	398	0	0	0
WML (+ = tekort)	- 658	- 209	- 222	- 124	145
WML vervroegen naar 2023 in 3 stappen inclusief AOW	2	291	278	266	145
Onbelaste reiskostenvergoeding 1 jaar naar voren	0	0	0	0	0
Nationaal Groeifonds	- 660	0	0	0	0
Klimaatfonds	0	- 300	- 300	- 230	0
Transitiefonds	0	- 200	- 200	- 160	0
Saldo kosten -/- dekking	2.019	- 631	- 1.027	- 917	- 94

Aanvullende koopkrachtmaatregelen 2022 (Kamerstuk 35 925 XV, Nr. 111)

in miljoenen euro, plus = saldoverslechterend	2022	2023	2024	2025	2026	2027	struc
Verhogen energietoeslag met 60 euro	480	0	0	0	0	0	0
Verlagen btw op energie	1.100	0	0	0	0	0	0
Accijnsverlaging brandstof	1.026	0	0	0	0	0	0
Energiebesparende maatregelen	160	0	0	0	- 160	0	0
Caribisch NL	5	0	0	0	0	0	0
Gasbaten	- 945	- 965	- 165	- 65	- 65	- 42	0
Totaal	1.826	- 965	- 165	- 65	- 225	- 42	0
